

Obraćanje visokog predstavnika/specijalnog predstavnika EU u BiH, Miroslava Lajčaka tokom rasprave na Okruglom stolu u organizaciji udruženja GRAD

<?xml:namespace prefix = o ns = "urn:schemas-microsoft-com:office:office" />

«BiH je činjenica bez koje nema RS-a»

Pitanje koje je postavljeno kao tema ovog okruglog stola je u isto vrijeme veoma relevantno i samo po sebi činjenica.

RS je sastavni dio Bosne i Hercegovine. To je ključni element Dejtonskog mirovnog sporazuma i ustavnog uređenja ove zemlje.

Moja dužnost je da štitim Dejtonski mirovni sporazum u njegovim civilnim aspektima i tu dužnost ću ispuniti.

Da počnemo od osnova:

BiH se sastoji od dva entiteta i takvo uređenje ostaje sve dok se izabrani predstavnici tri konstitutivna naroda i ostalih drugačije ne dogovore u Ustavom propisanoj proceduri.

Kao što i sama tema ovog okruglog stola kaže – RS je dio

države Bosne i Hercegovine, ali to nikome ne daje pravo da državu omalovažava i pravi nefunkcionalnom.

Često smo čuli da politički predstavnici iz Republike Srpske kažu da će cijeniti Bosnu i Hercegovinu samo onoliko koliko Bosna i Hercegovina cijeni Republiku Srpsku.

Ako uzmemo naslov ove konferencije – BiH je činjenica bez koje nema RS-e, onda su takve izjave paradoksalne. Jer, cijeneći Bosnu i Hercegovinu, cijene i Republiku Srpsku.

U čemu je ta česta bojazan da će neko iz vana doći i oduzeti vaš entitet?

Naravno da niko nije naivan i da bojazan kod ljudi stvaraju razne izjave i reakcije. No, jasno je da u ustavnom uređenju BiH, Republika Srpska ima legitimnu ulogu, i niko je nema pravo ukidati bez saglasnosti svih.

Dejtonski sporazum sadrži mehanizme koji zahtijevaju postizanje visokog nivoa konsenzusa kako bi se zaštitili interesi entiteta i konstitutivnih naroda.

Dakle entitet RS ima položaj i funkcije garantovane Ustavom.

No, isto tako treba u potpunosti poštovati Dejtonski sporazum. Ovaj sporazum nije poput švedskog stola gdje se uzima ono što vam se sviđa, a ignoriše ono što ne.

Duh mirovnog sporazuma je da je suživot bolji od sukoba, a suživot u miru podrazumijeva i određenu mjeru razumijevanja i kompromisa.

A činjenica, koja se u Republici Srpskoj mora priznati je da ovdje ima vrlo malo Bosne i Hercegovine.

Štoviše, neki političari u RS-u često osporavaju teritorijalni integritet i suverenitet Bosne i Hercegovine, kao i njene nadležnosti.

Već sam naglasio da se ustavni položaj Republike Srpske unutar BiH mora poštovati. Ali nema poštovanja jednog bez drugog. Ako Dejton osigurava postojanje entiteta u okviru države, onda i entitet mora priznati da funkcioniše u državi i da istu poštuje.

Ne može se insistirati s jedne strane na poštivanju Ustava, a sa druge strane ignorisati njegov smisao.

Zato Kancelarija Visokog predstavnika i međunarodna zajednica neće stajati po strani i samo posmatrati slabljenje države.

Podrška Dejtonu znači podršku integritetu, institucijama i simbolima Bosne i Hercegovine.

To nije stvar izbora već je obaveza za sve.

A zbog očitog nedostatka pomaka u zadnjih osamnaest mjeseci, potrebno je staviti težište na završavanje implementacije Dejtonskog mirovnog sporazuma, uključujući i napore u borbi protiv evidentne nefunkcionalnosti državnih institucija.

Ali to ne mora da znači sukob sa entitetima

Odluka/jačanje BiH institucija

Prošli mjesec odbijen je put za stvaranje funkcionalne države kroz proces integracije sa Evropskom unijom.

Proces evropskih integracija je dokazano najbolji put za jačanje funkcionalnosti države. Moja zemlja je samo jedan od 27 primjera. No, očigledno je da je prerano za taj put.

Tako da nam ostaje samo da radimo na jačanju institucija kroz mehanizme predviđene Dejtonskim sporazumom.

U tom kontekstu sam i donio set odluka 19. oktobra. One su usmjerene ka boljem funkcionisanju Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine kako bi se zakoni neophodni za razvoj i napredak svih što efikasnije i brže usvajali.

I prije nego što je iko imao i priliku pročitati odluke do kraja i u cjelini sa tekstom koji se mijenja, odmah sam bio optužen da ukidam entitetsko glasanje i time pravni položaj Republike Srpske.

Donio sam iz tog razloga, po prvi put u istoriji Visokog predstavnika, pismeno obrazloženje odluke i odlučio odpočeti razgovor sa pravnim stručnjacima iz RS-a kako bi se otklonila i najmanja sumnja u pravne posljedice odluka. Nije još ni bilo došlo do sastanka sa pravnim stručnjacima, a vodeći političari su se oglasili na svim medijima u RS-u i pokrenuli paniku u narodu.

A u čemu je problem? Ja još nisam čuo niti jedan jedini utemeljen pravni argument prema kojem moje odluke dovode u pitanje ustavne mehanizme zaštite entitetskih interesa, ili ravnopravnost naroda. Prvo, u Savjetu ministara nikad nije bilo moguće entitetsko glasanje, pa stoga ne stoji odgovor da predstavnici entiteta mogu biti preglasani mojim odlukama. Drugo, RS ne gubi, kako se to pokušava krivo objasniti, postojeći mehanizam entitetskog glasanja u Predstavničkom domu. Srpski narod u BiH ne gubi ni zaštitu Vitalnog nacionalnog interesa u Domu naroda. Dakle nemojmo tvrditi da se ovim odlukama „prijeti egzistenciji srpskog naroda“. Ko god tako tvrdi samo pokušava zastrašiti narod, bez razloga ili opravdanja.

Prošle sedmice se sastalo Vijeće za implementaciju mira.

Sve zemlje, bez izuzetka, složile su se oko toga da su moje mjere legitimne, u okviru mog mandata, i u skladu sa Ustavom BiH i Dejtonskim sporazumom.

Znači – njihovi pravni stručnjaci su analizirali moje odluke i došli do istog zaključka.

Imamo isti stav po pitanju analize sadašnje situacije; slažemo se da je potrebno jačanje funkcionalnosti državnih institucija.

Samo jedna od zemalja ima drugačije političko mišljenje o mojim odlukama. Političko, a ne pravno !

Reakcije na te odluke iz RS-a su neproporcionalne i prouzrokovale su vještačku krizu koja bi mogla zaustaviti bilo kakav napredak ove zemlje.

To nije u interesu niti RS, niti Bosne i Hercegovine.

I zato smatram ostavku Nikole Špirića neodgovornom, jer ne doprinosi smirivanju sadašnje političke situacije.

Sada očekujem od Vijeća ministara da u potpunosti funkcioniра u svom tehničkom mandatu.

Istovremeno su u toku razgovori sa našim pravnim ekspertima kako bi se pojasnile sve nedoumice i odagnale sve sumnje vezane za moje odluke.

Ti se razgovori nastavljaju i danas, unatoč činjenici da će Narodna skupština objaviti svoj stav prije završetka ovih razgovora.

Prenos nadležnosti

Isto tako, sve češće se priča o vraćanju već prenesenih nadležnosti na državu, Republici Srpskoj i Federaciji BiH.

Da budemo jasni: samo četiri nadležnosti su prenesene – u oblasti odbrane, indirektnog oporezivanja, Visokog sudskog i tužilačkog savjeta i korporacije za prenos električne energije.

I svaki put, Republika Srpska je dala svoj pristanak, u skladu sa Ustavom.

Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira je izrazio zabrinutost zbog najava pokretanja procesa da se ove reforme jednostrano ponište entitetskim odlukama o povlačenju nadležnosti koje su već ranije prenesene na državu.

Prvo da pojasnim – nije prihvatljivo jednostrano se povući iz reforme o kojoj je već postignut sporazum. To bi proizvelo veoma ozbiljne pravne i ustavne posljedice.

Drugo – jačanje državnih institucija mora se nastaviti.

Republika Srpska mora prestati gledati na te institucije kao nešto što joj je oteto. Te institucije ste dobili i vi i Federacija BiH, i na vama je da one rade u vašu korist.

Trenutna situacija

Ukoliko se Bosna i Hercegovina ne vrati na evropski put, onda nemamo drugog izbora nego da nastavimo putem koji je zacrtan Dejtonom.

U trenutnoj situaciji postoji izbor: prihvatanje duha i slova mirovnog sporazuma ili put eskalacije.

Da budem iskren: ja lično preferiram put integracije, prihvatom put Dejtona jer to je moja dužnost, a ne bojim se puta eskalacije.

Međunarodna zajednica takođe želi put integracije.

S tim ciljem na umu, Evropska unija je spremna da vam na raspolaganje stavi značajna finansijska sredstva i svu potrebnu ekspertizu.

Neki smatraju da se potrebne reforme koje će ovu zemlju odvesti u Evropu koriste kao izgovor za aktivnosti koje podrazumijevaju degradiranje statusa entiteta.

Ovakva *viđenja* su zatrovala političku atmosferu i trenutno zatvorila put integracije u Evropsku uniju.

Želim pozdraviti činjenicu da su lideri stranaka na vlasti prije 8 dana potpisali u Mostaru sporazum o pokretanju procesa policijske reforme.

Međunarodna zajednica se slaže da je to pozitivan pomak, ali

samo ako politički lideri krenu sa konkretnim aktivnostima, da bi se demonstriralo kako se radi o ozbiljnim naporima.

Ukoliko ti koraci uslijede, BiH bi mogla načiniti pomake prema zaključenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Preporuke

Da zaključim, evropski put vodi sve građane ove zemlje u jedan okvir kroz koji se mogu sačuvati sve vaše specifičnosti i različitosti. Evropska unija nije savršena, ali je daleko najbolja opcija za sve koji su postali njeni članovi.

Međutim, samo rješenja za cijelo područje BiH otvaraju nove mogućnosti i stvaraju nove šanse za Republiku Srpsku.

Rješenja koja se odnose na cijelu BiH najbolja su za vas, ali i za sve građane Bosne i Hercegovine, jer upravo vi dijelite istu državu.

Izolovana rješenja nikada ne vode ka pozitivnom i ograničavaju vlastitu perspektivu.

Došlo je vrijeme za RS da sagleda mogućnosti koje joj BiH nudi, radije nego da doživljava državu kao prijetnju. Ona to nije.

Nemojte se bojati ovih mogućnosti, nego ih iskoristite, te učinite da državne institucije rade za RS i sve građane ove zemlje, time što ćete se angažirati unutar njih i vratiti se programu reformi.